

לפי זה נצטרך לומר שלכולי עלמא הכלל הוא גזירת הכתוב (ולא כסברת המהרש"א בטעמו של הכלל), ורק במה שגילה הכתוב ניתן ליישב אותו.

שי דאום

מעילה בדם קדשים

המשנה במעילה דף י"א אומרת: "דם קל בתחילה וחמור בסופו... בתחילתו אין מועלים, יצא לנחל קידרון - מועלין בו".

רש"י מפרש, שהמעילה בדם היא מדרבנן, והם לא גזרו לפני היציאה לנחל קידרון, כי לא גוזרים גזירות במקדש. דבר זה תמוה, שהרי מסקנת הסוגיא בזבחים דף ע"ט היא, שהכלל שאין איסורי שבות במקדש, תקף רק לגבי הלכות שבת, אך בד"כ יש גזרות במקדש.

הר"מ בפרוש המשנה פוסק גם הוא שמעילה זו היא מדרבנן, (אמנם הוא מעלה אפשרות בדעת רבי שמעון שהמעילה היא מדאוריתא) אך בפ"ב מהלכות מעילה הי"א הוא כותב: "כל דמי שחיטת קודשים אין מועלים בו בין לפני כפרה ובין לאחר כפרה עד שיצאו לנחל קידרון. יצאו לנחל קידרון מועלין בו מפני שהיה נמכר לגינות ודמיו הקדש"... משמע שהמעילה היא מדאוריתא, וכך הכין גם הראב"ד את דבריו, והשיג עליו מהסוגיא ביומא (דף נ"ט) דמשמע שם שזה מדרבנן. (וניתן לתרץ בפשיטות, שמסוגיתנו נראה שזה מדאוריתא, ויש כאן מחלוקת סוגיות, ודלא כתוס' ששינה הגירסא אצלנו).

יש לבאר מדוע יש איסור מעילה בדם רק לאחר שיצא לנחל קידרון.

וצריך להקדים, דיש חילוק יסודי בין שני סוגי מעילות:

1. מעילה בקודשי בדק הבית.

2. מעילה בקודשי מזבח.

מעילה בקודשי בדק הבית, זוהי מעילה הנובעת מבעלות ההקדש ורכוש ממוני של ההקדש. מעילה בקודשי מזבח, זוהי מעילה הנובעת מפגיעה ביעוד של החפץ. על ידי ההקדשה המקדיש מיעד את החפץ ליעוד קדוש,

* סכום מחוץ שעורו של הרב רא"ם במעילה.

והמועל פוגע ביעוד זה (ואכ"מ להרחיב ולהוכיח יסוד זה).
ולגבי הדם: מעילה באופן של שינוי היעוד לא שייכת כי מעילה כזו שייכת דוקא בדבר שהוא מועלה ע"ג המזבח, נקרא "קודשי ה'", עולה לגבוה ונשרף ב"אש מהשמים" משא"כ בדם שכלל לא עולה למזבח. הדם, או שמוזה ויורד לתעלות, או שנשפך ליסוד, וזוהי אולי כוונת הגמ' באומרה שהוא "לכפרה בלכבד" כלפי האדם. אחרי שיצא הדם לנחל קידרון, והגזבר מוכרו לגננים, שייכת בו מעילה בגלל בעלות ההקדש על הדם, וכלל לא מפני "קודשי ה'". הגזבר, המשתלט על הדם, מכניסו לבעלות ההקדש, וממילא המעילה בו היא מצד קדשי בדק הבית.
